

Prenumerata Miejskowa:

bez odnoszenia:

Na rok . . . 8 rsr.
 „ 6 miesięcy 4 „
 „ 3 miesiące 2 „
 „ 1 miesiąc — 67 k.
 Za odnoszenie dopłaca się 5 kop. miesięcznie.

Prenumerata Zamiejscowa:

z odsyłką

pocztą:

Na rok . . . 10 rsr.
 „ 6 miesięcy 5 „
 „ 3 miesiące 2 „ 50 k.
 „ 1 miesiąc — 84 „

DZIENNIK WARSZAWSKI

Prenumerata przyjmuje się: w Warszawie, w głównym kantorze Dyrekcji przy ulicy Miodowej N. 478 i w innych jej kantorach miejskich; — w St.-Petersburgu w księgarni M. Wolfa w Gościennym dworze Nr. 18, 19 i 20 i w Moskwie, w księgarni tegoż w domu Rudakowa na Kuźnieckim moście. — Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz 6 kop. od wiersza druku lub jego miejsca, za dwa razy 9 kop., za trzy razy 12 kop. — Oddzielne numera sprzedają się po 5 kop.

Artykuły nadsyłane bez warunków ze strony autora, stają się zupełną własnością Dyrekcji. Artykuły nieprzyjęte będą zwracane tylko na osobiste żądanie i zachowywane trzy miesiące; przyjęte, w razie potrzeby podlegają skróceniu. — Artykuły i ogłoszenia nadsyłane do wydruku tegoż samego dnia, powinny być złożone w Dyrekcji nie później jak 5 godzinie 9-ej rano. — Listy przyjmują się tylko frankowane.

Redakcja otwarta jest dla interesantów, codziennie od godziny 11 do 12 z rana.

WYCHODZI CODZIENNIE, PRÓCZ DNI NIEDZIELNYCH I ŚWIĄTECZNYCH.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Najwyższy rozkaz. — Dyrekcja dróg żel. warsz.-wied. i warsz.-bydgoskiej.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — Telegramy. — Wiadomości telegraficzne. — Towarzystwo emigracyjne. — Sale ochrony. — Przedstawienie amatorskie. — Wieczór tańczący. — Koncert. — Przedstawienie w Zamostju. — Opóźnienie poczty. — Sprawozdanie dozoru bóżniczego. — Budowa domów. — Handel zboża. — Sprawa kryminalna. — Kurjerek. — Oświecenie. — Kursa monet. — Wiadomości dworskie. — Nowa pożyczka ruska. — Brylant Sansi. — Austrija i ziemie słowiańskie. — Kwestja reformy wyborczej. — Ministerstwo; sprawy czeskie; kwestja tyrolska. — Zdanie prasy o syllabusie. — Francja. Interpelacja. — Hiszpanja. Karliści. — Kwestja wyspy Kuby. — Anglja. Kwestja irlandzka. — Ameryka. Kwestja paragwajska. — Kanał suezki.

FEJLETON. — To co Bóg uczynił... (dok.)

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa.

dnia 28 Stycznia (9 Lutego).

Najjaśniejszy Pan Najwyżej rozkazać raczył: uznawać byłego konsula jeneralnego pruskiego w Warszawie, barona *Rechenberga*, za konsula jeneralnego związku północnoniemieckiego w temże mieście.

Dyrekcja dróg żelaznych *Warszawsko-Wiedeńskiej* i *Warszawsko-Bydgoskiej* — podaje do publicznej wiadomości, że od d. 2 (14) Lutego r. b. otwarty zostaje bezpośredni przewóz towarów, pomiędzy *Triestem* a *Warszawą* i odwrotnie. Taryf zastosowanych do ruchu tego nabyć można w Ekspedycji stacji Warszawa, po 15 kop. za egzemplarz.

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

TO CO BOG UCZYNIŁ...

(Dokończenie; Patrz Nr. 11 — 21).

VII.

Ten co porównał życie ludzkie do biegu rzeki, pomylił się bardzo — albowiem życie często wstecz się cofa, wieczorem do swego porannego prądu, gdy tymczasem nie widziano jeszcze nigdy rzeki wstecz płynącej...

Tę uwagę powinen był sobie uczynić Franciszek zaraz po południu dnia rozpoczętego tak szczęśliwie — dnia w którym uwierzył że serce Julki jest wolne i że on je zapewnić zdoła!

Młody doktor *Seisson*, którego wspomnienie, jak to już mówiliśmy — ściagało Franciszka aż w *Brazylii* i zatrzymało mu zazdrością słodkie serca nadzieje — nie pokazywał się dotąd zgoła w domu *Dambergaców*. Franciszek od czasu przybycia do *Reims* nie widział go dotąd wcale.

Lecz tegoż dnia właśnie, *Seisson* powrócił z odległej podróży, w którą się udawał dla objęcia dość znacznego po zmarłym stryju dziedzictwa i... natychmiast pospieszył odwiedzić swoich przyjaciół...

Oboje państwo *Dambergac* przyjęli go jak człowieka ukochanego serdecznie, szczególnież też *Jul-*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa.

dnia 28 Stycznia (9 Lutego).

Mowa nowego prezesa gabinetu przedlitawskiego, p. *Hasnera*, nie zniazła zbyt dobrze przyjęcia w prasie; nawet półurzędowe dzienniki nie wiedzą jak pogodzić przyrzeczenia tego ministra z swą wiernością konstytucji i dla tego ograniczają się w swem ocenieniu jego mowy na okólnikach bez znaczenia. Co do reformy wyborczej, przeciwnicy gabinetu utrzymują, iż postąpi on względem niej tak samo, jak postąpił w zeszłym roku z rezolucją sejmiku galicyjskiego, to jest będą z nią zwlekać dopóty, dopoki nie pozostanie zbyt mało czasu do jej załatwienia. Dziennik wiedeński *Tagblatt* zapewnia, iż kwestja tej reformy stosownie do życzenia cesarza nie będzie wcale poruszona podczas tej sesji, lecz *N. fr. Presse*, uznany organ nowego gabinetu, zapewnia, iż zostanie wniesiona na roztrząśnienie rady państwa jednocześnie z rezolucją sejmiku galicyjskiego, gdyż te dwie sprawy są z sobą w związku, a każda z nich pojedynczo mogłaby tylko tymczasowo być załatwiona. Decyzja gabinetu co do jego postępowania względem Tyrolu, także jest w zależności od reformy wyborczej, ministrowie wiedzą bowiem, że rozwiązując sejm tyrolski dla tego, aby nowy wybrał delegację do rady państwa, naraziłoby się tylko na porażkę, gdyż sejm ten

wybrałby delegatów stanowczo przeciwnych gabinetowi; zatem i tu gabinet mógłby wyjść z honorem tylko przez wprowadzenie bezpośrednich wyborów do rady państwa. — Rządy nowego gabinetu w Czechach odznaczyły się częstym konfiskowaniem dzienników, na co były pomiędzy innymi narażone dzienniki pragskie, *Pokrok* i *Politik*.

W Paryżu zajmuje uwagę sprawa p. *Rocheforta*. Deputowany ten zapłaciwszy karę pieniężną, na jaką był skazany wyrokiem sądu policji poprawczej, uznał powagę sądu; lecz na wezwanie aby się stawił do więzienia dla odsiedzenia kary aresztu, za pośrednictwem swego dziennika, *La Marseillaise*, oświadczył iż dobrowolnie się nie stawi i ulegnie tylko przemocy. W skutku aresztowania go, jak donosi dzisiejszy nasz telegram, w poniedziałek na ulicach Paryża miały miejsce zbiegowiska i rozruchy, którym towarzyszyły barykady, rabunki i morderstwa. Wczoraj rano było w Paryżu spokojnie, ale obawiano się ponownienia rozruchów wieczorem.

Według zapewnień ze strony hiszpańskiej, powstanie na w. *Kubie* można uważać za poskromione całkowicie, w skutku czego i kwestja przyszłego stanowiska tej wyspy byłaby załatwiona. Zgodnie z tem, z *Madrytu* zaprzeczają stanowczo wieściom o układach ze *Stanimi Zjednoczonymi* co do sprzedaży tej wyspy. Tymczasem jak już wspominaliśmy, izba reprezentantów kongresu washingtonskiego poleciła swemu komitetowi do spraw zagranicznych, złożyć sprawozdanie co do właściwości

ka okazywała młodemu doktorowi uprzejmość pełną najdelikatniejszych odcieni i ustawicznie zajmowała się nim prawie.

Franciszek, którego serce było tak zacne i szczerze, nie mógł zrozumieć istotnego powodu tych uprzejmości Julki, wynikających z wewnętrznego rozradowania jej myśli — z życzliwości dla wszystkiego i wszystkich, przepelniającej jej serce... po powrocie z rannej wycieczki... Dla tego też, z podziwieniem całej rodziny *Dambergaców* traktował doktora z oziębłością tak widoczną, że aż *Julka* łajac go za nią musiała...

To bardziej jeszcze podnieciło podejrzenie i wzmożniło zawiść w sercu Franciszka.

Wprawdzie, mógł był on stanąć do współzawodnictwa z doktorem — a jako także młody, bogaty i umiejący przypodobać się, mógł mieć nadzieję że z tej walki wyjdzie zwycięzko — lecz aby stanąć w takich szrankach, należało przedewszystkiem nie być zakochanym — gdyż człowiek podbity, głębszemu zwłaszcza uczuciem, zarówno łatwym jest do zniechęcenia się zupełnego jak do najśmielszych nadziei.

Z tąd wynikało, że nazajutrz z pośpiechem i nagłością, które ostatecznie wprowadziły w osłupienie całą rodzinę *Dambergaców*, Franciszek wymysliwszy jakiś arcy ważny interes — wyjechał z *Reims* i... powrócił do *Bordeaux*.

Uprowadzony przez depezę telegraficzną, dobry

wujaszek *Van Best*, wyszedł na przyjęcie siostrzeńca, którego ciągle podróże przypominały mu wyczystą wędrówkę żyda tułacza.

Wysiadłszy z wagonu Franciszek rzucił się w objęcia wuja z takim zapalem, jak gdyby nie widział go już od lat długich, i zawołał z głębokim wzruszeniem:

— O! mój wuj! mój drogi wuju... jedyny mój przyjacielu!

Van Best uczył jak serce Franciszka było gwałtownie, a gdy mu spojrzął w oczy dostrzegł że z nich spływały łzy ciężkie, których młodzieniec powstrzymać nie mógł, pomimo że tłum obcych ludzi otaczał go do koła.

— No, no, mój chłopcze... uspokój się przecież — opowiedz mi co zaszło... i dla czego powracasz z *Reims* z miną starej baby której święteczny czepek skradziono?

To rzekłszy, godny wujaszek wsadził siostrzeńca do oczekującego na nich powozu — i czekał cierpliwie jego zwierzenia.

Lecz Franciszek milczał. — Uważano jednak dnia tego i dni następnych, że młodzieniec utracił przyrodzoną mu wesołość, która była jakby radością i zdrowiem dla poczciwego *Van Besta* a nawet i dla starej *Marjanny*.

Wraz z wesołością Franciszek utracił także apetyt — chudł w oczach prawie a nawet zaniedbał swoich, tak licznych interesów handlowych, jakby go one nie obchodziły zgoła.

uznania Rzeczypospolitej Kuby za stronę wojującą, opierając się na tem, że powstańcy już przez 15 miesięcy prowadzą bój z Hiszpanją dla wywalczenia swej niepodległości, że utworzyli rząd narodowy i zajmują swemi wojskami większą połowę wyspy. Te dwie wiadomości są prost sobie przeciwne, a trudno rozstrzygnąć która z nich jest prawdziwszą. — Wiadomość podana przez dzienniki paryżkie, jakoby zapytywano się gabinetu hiszpańskiego co myśli o kandydaturze księcia Jerzego saskiego, okazała się całkiem bezzasadną; podobne pytanie bowiem mogło wyjść tylko z Drezna, a tam wcale o tem nie wiadano. Zresztą i z Madrytu wprost zaprzeczono pogłoskom o tej kandydaturze.

Dzienniki angielskie utrzymują, że gabinet londyński już ostatecznie ułożył bil dotyczący uregulowania stosunków agraryjnych w Irlandji. Ma on zapewniać bezpieczeństwo, jeżeli nie trwałość dzierżawom, pozostawiając trybunałom rozstrzygnięcie sporów o cenę dzierżawną.

Telegramy

DIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Paryż, 8 lutego (27 stycznia)

Z powodu aresztowania Rocheforta, miały miejsce zaburzenia na niektórych ulicach i w Belleville; ustawiono barykady, zrabowano jedną fabrykę broni, zdarzyło się kilka morderstw; wiele osób aresztowano. Dziś panowała spokojność, ale obawiano się nowych rozruchów wieczorem.

(Correspondenz Bureau.)

Wiadomości telegraficzne.

* **Wiedeń, 7 lutego (26 stycznia).** Na dzisiejszem posiedzeniu izby deputowanych, prezes ministrów zakomunikował wiadomość, że cesarz przyjął adres. Adresa nadesłane przez niektóre miasta tyrolskie ganią złożenie mandatu przez deputowanych niemiecko-tyrolskich. Wnioski Rechbauer'a w przedmiocie prawa wyznaniowego, prawa o małżeństwie cywilnem i zniesienia konkordatu, oddane zostaną do opinji osobnej komisji złożonej z 15 członków. (Wolff's T. B.)

* **Wiedeń, 7 lutego (26 stycznia).** Izba deputowanych przyjął prawo o liście cywilnej dworu cesarskiego i zatwierdziła konwencję dodatkową do traktatu handlowego anglo-austrjackiego. — Prawie wszyscy zecerzy składający gazety świętują z po-

woju niezgodzenia się na podwyższenie im płacy. (Tamże.)

* **Cattaro, 6 lutego (25 stycznia).** Odslonięcie popiersia cesarza na tutejszym placu marjaćkim odbyło się dziś wśród liczego zgromadzenia ludności. Obywatele z miasta i z okolic przybyli na tę uroczystość w strojach narodowych. (Corr. Bür.)

* **Paryż, 6 lutego (25 stycznia).** Journal officiel ogłasza dekret cesarski z daty wczorajszej, uwalniający Leverrier'a od obowiązków dyrektora obserwatorium i powierzający tymczasowo administrację tego ostatniego komisji złożonej z trzech członków. Dalej tenże organ urzędowy ogłasza raport ministra spraw wewnętrznych Chevandier'a, proponujący zamianowanie komisji dla zbadania kwestji administracji gminnej miasta Paryża. W raporcie tym powiedziano między innymi, że nowa ustawa dla stolicy powinna zaprowadzić tę decentralizację praktyczną, która zajmuje miejsce pierwszorzędną w życzeniach zarówno cesarza, jak i rządu. Na członków takiej komisji minister proponuje między innymi: Emila Girardina, Laboulaye, Plichon'a, Leona Say'a i byłego mera Cochin. Po tym raporcie idzie dekret cesarski, zgadzający się na objęcia nim propozycję. — Nie postanowiono jeszcze nic w tym względzie, czy Rochefort ma być uwiezony. Kwestja ta roztrząsaną będzie znowu na posiedzeniu rady ministerjalnej. (Wolff's T. B.)

* **Paryż, 7 lutego (26 stycznia).** Journal officiel ogłasza dekret cesarski, zatwierdzający umowę zawartą z baronem Erlanger w przedmiocie założenia drutu telegrafu podmorskiego pomiędzy Malta i Francją, który ma służyć do komunikacji telegraficznej z Algierją. (Tamże.)

* **Paryż, 7 lutego (26 stycznia).** Marseillaise ogłasza oświadczenie Rochefort'a, że nie usłucha on wezwania władzy co do stawienia się do więzienia i że ustąpi jedynie w obec przemocy. (Tamże.)

* **Madryt, 5 lutego (24 stycznia).** Ze źródła kompetentnego zaprzeczają stanowczo szerzonej znowu wiadomości o prowadzeniu jakoby pomiędzy Hiszpanją i Stanami Zjednoczonymi układów w przedmiocie sprzedaży wyspy Kuby. (Tamże.)

* **Madryt, 5 lutego (24 stycznia).** Zapewniają urzędowo, że wiadomość podana przez gazetę Parle-ment o prowadzeniu jakoby układów pomiędzy Hiszpanją i Stanami Zjednoczonymi w przedmiocie wcielenia wyspy Kuby, są całkiem fałszywe. (Corr. Bür.)

* **Bukareszt, 5 lutego (24 stycznia).** Księżę przyjął dymisję ministra spraw wewnętrznych Kogolniczanu. Zastąpiony on zostanie przez księcia Dimitra Ghikę, który kierować będzie nadal tymczasowo i ministerstwem robót publicznych. Kantakuzeno został mianowany ministrem sprawiedliwości, zresztą zaś gabinet pozostaje bez zmian. (Wolff's T. B.)

* **Berlin, 5 lutego (24 stycznia).** Na posiedzeniu izby deputowanych, minister spraw wewnętrznych zażądał odroczenia parlamentu pruskiego od 14 lutego do 2 maja. Uzasadniał on to swoje żądanie odroczenia tą uwagą, że sejm związkowy otwarty zostanie 14 lutego. Izba wzięła pod rozwagę to żądanie odroczenia. (Corr. H. B.)

* **Berlin, 5 lutego (24 stycznia).** N. Preuss Z. zamieścił artykuł wstępny, w którym energicznie zbija zdania wyrażone w izbie bawarskiej w przedmiocie traktatu poręczającego, że w podobnym wypadku Bawaria powinna rozważyć, czy to jest casus foederis. N. Preuss Z. powiada, że same Prusy nie mają tego prawa; traktat jest ogólny i wiąże na wszelkie wypadki dwie strony umawiające się. Gdyby Bawaria chciała uznać traktat za nieważny i niebyły, i działać na swoją rękę, nie związek północnoniemiecki przyczyniłby się do jak największej dla niej szkody, ale ona sama. Rozumie się samo przez się, że wtenczas Prusy byłyby zwolnione od powziętych na siebie zobowiązań względem Bawarii. (Corr. H. B.)

* (Towarzystwo emigracyjne). **Warsz.** Dniow. pisze: „Zagraniczna polska prasa poświęca swą uwagę niejakiemu emigrantowi Smolińskiemu, znajdującemu się w Ameryce, i przedstawia go jako szarlatana niewyczerpanego w projektach wyzyskiwania współzawodników na rzecz osobistych swych korzyści. W ostatnim czasie przedsiębiorczy ten emigrant, połączywszy się z amerykańkaninem Caleb Cushing'em, uformował tak zwane „polsko-emigracyjne towarzystwo,” dla założenia polskiej kolonii w Wirginji, w kantonie Amhurst. Organem, mającym popierać to przedsięwzięcie, będzie nowozakładająca się gazeta emigracyjna, pod tytułem Orzeł Polski, o której wspomnieliśmy w końcu zeszłego roku, i która miała wychodzić w języku polskim i angielskim. Stowarzyszeni prawdopodobnie zastawili łapkę nie na politycznych wychodźców, których nieudolność do społecznego życia i pracy, wszystkim jest wiadoma, chociaż wychodźcy ci starają się osłonić swe moralne ubóstwo tem pozornym objaśnieniem, że kolonizację uważają za szkodliwą dla „sprawy narodowej,” i sprzeczną z ich usposobieniem i jakimśś śmieszem „powołaniem,” wałęsania się, jak żyd wieczny po świecie. Należy przypuszczać dla tego, że przedsiębiorcy polsko-amerykańscy mają na widoku wychodźców innego rodzaju, opuszczających kraj dla poprawienia swego bytu materialnego, których liczba w ostatnich czasach znacznie się pomnożyła. Lecz i z takich żywiołów niezawodnie nie da się zlepić kolonja z warunkami powodzenia. W Ameryce, gdzie tak silnie rozwinięta jest samoistność, nietylko bogactwo lub nawet pomysłowość, ale i kawałek powszedniego chleba otrzymuje się dopiero w skutek uporczywej konkurencji. Dla tego, patryarchalne włóścianina polskiego, któremu obce są udelikatnione maniere cywilizowanego przemysłu, czeka w Ameryce wcale nie wesola przyszłość—zniknięcia w masie przedsiębiorczych i wytrwałych yankesów i zginąć w zbyt nierównej walce o prawo materialnego istnienia. W Ameryce, nawet jednolite polskie kolonie w Wisconsin, założone od 20 lat przez włóścianina polskiego, nie doszły do stosunkowej pomysłowości. Znajdując się w smutnym stanie, ci wychodźcy ciągle wyciągają rękę do niegdys rodzinnego kraju o pomoc, a szczególnie cierpią teraz, będąc dotknięci w zeszłym roku nieurodzajem. Ten fakt zadaje kłam mrzonkom polskich kolonistów w Ameryce. Przy-

I ten młodzieniec, dotąd tak energiczny i tak czynny, teraz przepędzał dnie całe siedząc w fotelu z cygarem w ustach i spoglądając w niebo milcząco.

Van Best z wielką ostrożnością wy badał siostrzeńca o wszystko co zaszło w Reims w czasie jego tam pobytu i nie dowiedziałwszy się nic takiego co by mogło usprawiedliwić obecny smutek i apatię Franciszka, postanowił działać stanowczo.

Napisał przeto list do starego przyjaciela Dambergeac'a i obyczajem kupieckim, zostawił sobie kopję z tego listu.

Potem zawołał Marjannę i rzekł jej w głębokiej tajemnicy:

— Weź ten list i rzuć go na pocztę, a od jutra wszystkie listy lub depeze jakie przybędą pod moim adresem, oddasz mi tak, aby Franciszek o niczem nie wiedział.

Odpowiedź na list Van Besta rychło nadeszła na trzeci dzień bowiem raniutko, Marjanna wprowadziła do gabinetu swego pana komisjonera z telegrafu, który przywiózł mu depezę z Reims.

Stary ex-armator zaledwie rzucił na nią okiem wydał okrzyk radości.

— Masz to za fatygę, mój przyjacielu, rzekł do komisjonera, wsuwając mu w rękę pieniądz.

— Lecz pan zapewne się omylił, rzekł uczciwy posłaniec pokazując w palcach złotego napoleona.

— Wcale nie! zatrzymaj tę sztukę złota, — nowi-

na która mi przyniosłeś, warta daleko więcej!

— Zdaje się, że mój dobry pan zwarjował — wyszeptala do siebie Marjanna.

W tem podejrzeniu utwierdziła się już zupełnie, w chwilę potem, widząc że Van Best zaraz po wyjściu posłańca, zaczął śpiewać i podrygiwać nawet. Poczciwa stara słuza zaczęła przecierać sobie oczy dla upewnienia się, czy nie we śnie czasem patrzy na takie dziwne rzeczy!

Wkrótce potem, Franciszek zszedłszy do wuja na wspólne śniadanie, zastał go z twarzą tak rozpromienioną, że mimowoli zapytał:

— Cóż ci się przytrafiło, drogi wuju? Jesteś w jakimś nadzwyczajnym humorze.

— O! mój chłopcze, odebrałem wyborną wiadomość, która mnie uszczęśliwiła zupełnie.

— I cóż takiego? — pozwól że twoją radość podzielę...

Van Best zamiast odpowiedzieć Franciszkowi, zawołał:

— Hej! Marianno! pójdz do piwnicy i przynies nam butelkę mojego starego, poczciwego Cortona z czterdziestego szóstego roku. Wypij go za zdrowie tego kochanego chłopca... Pomnij na to Franciszku, że apetyt jest rozkoszą żołądka... i że chcę aby dziś wszystko było szczęśliwe pod moim dachem!

Młodzieniec spoglądał na wuja zdumiony i dopiero na dany przez niego znak usiadł przy stole i rozwinął swoją serwetę.

Zdziwił się bardzo spostrzegłszy dwa listy — a raczej jeden list — i depezę telegraficzną, wypadającą z serwety.

— Mój wuju... co to znaczy? zapytał.

— Zaczekaj chwilę, Franciszku. Marianno, nalej nam kieliszki — dobrane... A teraz ruszaj sobie, kochanku!

(Dokładnie: Fata Nr. 11. 2. 1)

Stara służka odeszła mrużąc:

— Dobry Boże! Co też to dziś weszło w głowę naszemu panu. Od lat trzydziestu jak służę u niego, nie widziałam nigdy aby tak postępował dziwnie.

— Teraz Franciszku, przystąpmy do rzeczy, ale porządkiem, po kolei... owzał się Van-Best. Najprzód tedy, przeczytaj ten list.

Ależ wujaszku to twoje własne pismo... rzekł Franciszek otworzywszy ów list tajemniczy.

— Nic nie szkodzi — przeczytaj go — ale przeczytaj głośno — pragnę się przekonać czy napisałem do-brym stylem...

Franciszek mimowolnie wzruszony zaczął czytać:

„Mój stary przyjacielu!

Często mnie zapraszałeś ażebym cię odwiedził... Czulem się już za starym do odbycia tak odległej podróży — lecz jeżeli chcesz przywrócić mi młode siły i czerstwość, to mi zwróc serce mojego siostrzeńca, które, jak sądzę, zostawił on w twoim domu.

tem nie możemy nie wskazać jednego zabawnego rysu połączonego z powyższem przedsięwzięciem. Kiedy w zeszłym roku wieść o założeniu w Ameryce *Orla Polskiego* doszła do punktów środkowych polskiego tularstwa w Europie, londyński *Głos Wolny* powitał to przedsięwzięcie z wszelkimi możliwymi błogosławieństwami, i w prostocie swej uznał je za czyn misjonarski na rzecz „sprawy narodowej.” Teraz poznawszy o co chodzi, toż pismo londyńskie gotowe jest zamienić swe błogosławieństwa na przekleństwa, i toż samo przedsięwzięcie mianuje zbrodnią i zdradą „sprawy narodowej.” Z chwalebą szczerością emigracyjny organ zwraca się do polskich gazet i towarzyszy, aby ostrzegały swoich rodaków o zdradnych sieciach kolonizacyjnych, spekulantów, i nie puszczali się do Ameryki, gdzie ich oczekuje gorzki zawód, Słusznie powiada *Głos Wolny*: „Z tą pracowitością, pomyślnością, przedsiębiorczością, jakie w Ameryce rozwijać potrzeba, ażeby sobie wywalczyć tylko niezbędne warunki życia, można w własnym kraju przy znajomości języka, miejscowych stosunków, i współdziałaniu rodaków dorobić się majątku. Anomalją jest dobrowolna emigracja z kraju tak mało zaludnionego. Zbrodnią jest wywabianie kłamliwymi obietnicami ludność polską z prowincji. W Poznańskim i Prusach Zachodnich ruchy szkolne, stowarzyszenia przemysłowców, sceny narodowe nie potrafią odeprzeć zalewu germanizmu, jeżeli ludność polska, zamiast wzrastać, zmniejszać się będzie.” Z swej strony, w interesach słowiańszczyzny nie możemy mieć sympatii dla polskiego wychodźstwa do Ameryki, gdzie przy braku wytrwałości i pod przygniatającym wpływem ubóstwa, pierwsze zaraz pokolenie, urodzone z polskich wychodźców, może być już uważane za stracone dla wielkiej rodziny słowiańskiej.”

* (Sale noclegów). JW. Jenerał-Feldmarszałek Hr. Namiestnik Królestwa, przychylnie do przedstawienia prezydenta i ober-policmajstra, rozkazał raczył otworzyć niezwłocznie na czas obecnie trwających silnych mrozów, dla biednych przeziębionych na ulicach—sale dla ogrzewania się, któreby zarazem mogły służyć i za miejsca noclegów, dla tutejszych mieszkańców, niemających przytulku, przyczem wydawana będzie także biednym, gorąca herbata i chleb, a mianowicie: 1) w gmachu ratusza miejskiego w głównej bramie w oddzielnem na ten cel pomieszczeniu; 2) przy ulicy Panskiej w ochronie N. III dla 10 osób; 3) przy ulicy Wilczej w ochronie N. V dla 10 osób; 4) przy ulicy Dobrej w domu N. 2700 dla 25 osób; 5) przy ulicy Waliców w ochronie N. VIII dla 10 osób; 6) przy ulicy Pivnej w ochronie N. IX dla 40 osób; 7) przy ulicy Chmielnej w ochronie N. XII dla 10 osób; 8) na Pradze w ochronie N. VII dla 20 osób; 9) przy ulicy Gesiej w ochronie N. XVI dla 20 osób; 10—18) w 9-u domach w których mieszczą się urzęda cyrkulowe w każdym dla 15 osób. Oprócz tego wydawać samą tylko gorącą herbatę z chlebem, w ochronach: 1) przy ulicy Czerniakowskiej N. IV; 2) przy ulicy Browarnej N. VI; 3) za rogatką Wolską N. X; 4) przy ulicy Tamka

N. XI; 5) przy ulicy Nowolipie N. XIII; 6) przy ulicy Waliców N. XIV; 7) w kuchni taniej N. I na ulicy Freta. Niezależnie od tego, JW. Hrabia Namiestnik dozwolił, ażeby tym z mieszkańców, zupełnie biednych, którzy jakkolwiek mają swoje mieszkania, lecz pozbawieni są wszelkiej możności ogrzewania takowych, udzieloną również była, za pośrednictwem policji, pomoc w drzewie.

* (Przedstawienie amatorskie.—Bal kostiumowy) Zarząd ruskiego towarzystwa dobroczynności w Królestwie Polskiem podaje do wiadomości, że z upoważnienia JW. Jenerał-Feldmarszałka Namiestnika w Królestwie, dane będzie w sali klubu ruskiego, w piątek, 30 stycznia (11 lutego), przedstawienie amatorskie na korzyść ubogich i sierot, zostających pod opieką tego towarzystwa. Przedstawienie składać się będzie z następujących sztuk: „Ироки,” komedji Gogola, „Бенгальский тигръ,” i z dwóch wodewilow. Następnie, 2 (14) lutego, dany będzie na korzyść ubogich i sierot, zostających pod opieką ruskiego towarzystwa dobroczynności, bal kostiumowy, w sali warszawskiego klubu ruskiego. Damy mogą być bądź w kostiumach, bądź w dominach. Cena biletu wejścia dla jednej rodziny wynosi trzy rs., dla jednej zaś osoby jeden rs. pięćdziesiąt kopiejek. Biletów dostać można w klubie ruskim, oraz w magazynach: Kożancykowa na Nowym-Swicie, w domu zarządu wojskowego, Istomina na Krakowskim Przedmieściu, i Bednawskiego przy ulicy Miodowej w domu pod N. 497.

* (Wieczór tańczący). W sali klubu ruskiego zgromadziła się onegdaj znaczna liczba dam i mężczyzn, dla wzięcia udziału w wieczorze tańczącym familijnym, który był bardzo ożywiony; towarzystwo przepędziło czas bardzo przyjemnie do godziny trzeciej zrana.

* (Koncert.) *Warsz. Dniw.* pisze: Dnia 16 (28) stycznia dany był w teatrze w Kaliszu koncert instrumentalno-wokalny na korzyść niezdolnych uczniów gimnazjum, w którym wzięły udział niektóre osoby z wyborowego towarzystwa kaliskiego. Chór uczniów gimnazjum odspiewał „Jak pełen chwały” i „Boże Cesarza chron”, przyczem zajaśniała cyfra Najjaśniejszego Pana, oświetlona ogniami bengalskimi. Dochód z koncertu wynosi około 280 rs. Niektóre osoby, które nie miały sposobności znajdowania się na koncercie, nadesłały listy z pieniędzmi na korzyść uczniów, jedna zaś osoba doręczyła po koncercie inspektorowi gimnazjum 15 rs. Fakta te świadczą o społecznym społeczeństwa dla systemu wychowania młodzieży, przyjętego w kraju nadwisląskim, pełne zaś zapалу okrzyki publiczności w teatrze, która zażądała powtórzenia wykonania hymnu narodowego, były wyrazem uczuć wdzięczności dla Najjaśniejszego Pana.

* (Przedstawienia w Zamostju). Czytamy w *Warsz. Dniw.*: Piszą nam z Zamostja, że 3 (15) i 10 (22) stycznia r. b., dane tam były, przez tamedne towarzystwo ruskie, dwa przedstawienia amatorskie w celu zwiększenia środków na utrzymanie mieszkania dla uczniów progimnazjum tamednego, należących do stanu włociańskiego. Kierunku samego przedstawienia i wydatków na takowe

podjęli się dowódca pułku poławskiego p. Stankiewicz i dowódca 1-ej baterji 8-ej brygady artylerji p. Sikstel. Grano następujące sztuki: „Духодное мѣсто,” Ostrowskiego, i „Вивобатая,” Potiechina. Pomysł urządzenia mieszkania dla uczniów, powzięty z inicjatywy władzy naukowej, znalazł zupełne społeczeństwo w zamostjskiem społeczeństwie ruskim. W mieszkaniu znajdującem się na parterze w gmachu progimnazjum, mieści się obecnie 11 uczniów, którzy mają tam całkowite utrzymanie. Bliższego dozoru i starań około urządzenia podjął się przełożony tamednej cerkwi grecko-unickiej, ksiądz Antoni Reszetilowicz, nauczyciele zaś progimnazjum, pp. Kazakin, Zubok i Swirgowski, którzy brali bardzo czynny udział w przywiedzeniu do skutku projektu takiego zakładu, poświęcają w nim wolny czas na repetycje. Lokal zajmowany przez tych uczniów jest czysty, widny i dogodny pod wszelkimi względami. Środki na utrzymanie tego mieszkania składały się od 10-go sierpnia 1869 roku do 1-go stycznia 1870 roku ze stypendjów rządowych w ilości 323 rs. 50 kop. i z ofiar prywatnych w wysokości 131 rs. 43 k. Z dniem 1 stycznia 1870 r. pozostawało w gotowiznie 275 rs. 67 1/4 k., ofiary zaś spodziewane wynosiły 21 rs. 70 k.; tymczasem ofiarowano w zamian wizyt noworocznych 74 rs., następnie zaś osiągnięto z przedstawień amatorskich 205 rs. 5 k., czyli razem 576 rs. Znaczny remanent funduszu z roku zeszłego stawia w możności rozszerzenia w tym roku działalności tego zakładu, współudział zaś, jaki społeczeństwo ruskie bierze w tej sprawie, staje się już zrozumiałym dla ludności tutejszej, tak, iż wielu włocian udawało się w ciągu roku szkolnego z prośbami o przyjęcie ich synów do progimnazjum, co świadczy najwyraźniej o dążności ludu do oświaty, jak skoro może on przewidywać korzyści materialne.

* (Opóźnienie poczty). Pociągi st. petersbursko-warszawskiej kolei żelaznej, które miały przybyć: jeden, w poniedziałek o godzinie 5 1/2, wieczorem, a drugi we wtorek o godzinie 4 min. 10 z rana, zmuszone były połączyć się w Wilnie i obadwa przyszły do Warszawy dopiero wczoraj—o godzinie 1 minut 45 z południa. Przyczyna tego było, jak słyhać, zagrodenie drogi przez pociąg towarowy przy stacji Igalino. Pociąg który wyszedł z St.-Petersburga w poniedziałek, przybył tu wczoraj o godz. 10 1/2 wieczorem;—przyczyna spóźnienia niewiadoma.

* (Sprawozdanie dozoru bóżniczego okręgów warszawskich w Warszawie). W ciągu miesiąca grudnia 1869 r. wpłynęło do kasy dozoru bóżniczego: a) tytułem ofiar dobrowolnych 278 rs. 62 k., w tej liczbie od sukcesorów R. Meiznera przez J. Barchana rs. 100; b) ze skarbon przy ucztach weselnych i innych uroczystościach kursujących za pośrednictwem uproszonych 108 rs. 27 k.; ogółem rs. 386 k. 89, prócz innych stałych ofiar i składek perjodycznych na cele dobroczynne wnoszonych. W tymże terminie udzielono wsparcia pieniężne tak z wpływu powyższych ofiar jako też z innych funduszy podług złożonych Magistratowi wykazów: 39 biednym i podupałym osobom rs. 57 k. 15; 19 biednym stałym osobom rs. 29 k. 60; 17 biednym chorym rs. 12 k. 10; 38 biednym chorym chronicznie rs. 47; 34 biednym położnicom rs. 33

— „Nol tylko proszę czytać z większą pewnością w głosie! zawołał Van-Best spostrzegłszy że Franciszkowi głos drzeć zaczyna.

„Zostawił on w twoim domu,” powtórzył Franciszek i czytał dalej: „Wybadaj no Julkę i zapytaj jej, czy chce sprawić ażeby dwaj starzy przyjaciele uściskali się raz jeszcze przed śmiercią... na weselu swych dzieci?”

— O mój wuju... mój dobry wuju! zawołał Franciszek, wstając aby uściskać uśmiechniętego starca.

— Bał całujesz mnie ladaco, a zerkasz okiem na depeszę... No, czemuż jej nie przeczytasz? To mi dopiero zakochany, tak nie ciekawy swojego losu!

— Ach! wujaszku,—nie śmiem doprawdy...

— Wstydź się dzieciaku! Czyliż byś mnie widział tak wesółym, gdyby tam zawierała się zła dla oiebie nowina? No, czytajże raz przecie!

Franciszek nie dał sobie już powtórzyć tego rozkazu i pochyciwszy depeszę, począł czytać:

„Przybywaj, stary przyjacielu... mówiłem z Julką i... oczekujemy was. Pomyśl jednak, że każda godzina opóźnienia jest skradzioną godziną szczęścia naszych drogiej dzieci i... wybieraj się natychmiast”.

Jak widzicie, Dambergeac nie użył stylu negrów, właściwego depeszm telegraficznym— wyrażał się krótko lecz jasno.

Van Best spodziewał się, że Franciszek po odcytaniu tak radosnej wieści, odda się szalonej weso-

łości, lecz z wielkiem podziwieniem spostrzegł, że młodzieniec pobladł okropnie i upadłszy na krzesło zalał się łzami jak dziecko.

— A to co znowu! zawołał stary ex-armator. Czy widziano kiedy taką zmokłą kurę? Dalej chłopcze! rozwesel mi się do kata! i wypijmy kieliszek Cortona za zdrowie twojej Juleczki.

To rzekłszy, zbliżył do ust Franciszka kieliszek napełniony rubinowym płynem.

Lecz już imię które wymówił, wywarło swój wpływ magiczny. Młodzieniec powstał z twarzą zarumienioną, na której po łzach świeżych zajaśniał słoneczny uśmiech szczęścia.

Podniósł w górę kieliszek i zawołał:

— Tak, drogi wuju! piję za jej zdrowie, za twoje także, za swoje własne i za zdrowie całej ludzkości! O! mój Boże... jakżem szczęśliwy.

— I rzucił się znowu w ramiona wuja, który przyciskając go do serca, uczuł także łzę w swoim oku... — A widzisz wujaszku! że i ciebie zalałem na gorącym uczynku...

— Precz mi, zdrajco jakiś! zawołał wesoło Van Best. No, a teraz siadajmy do stołu, bo doprawdy mam wilczy apetyt w tej chwili.

— A kiedy wyjedziemy, wujaszku?

— Otóż masz! Ten już teraz o swoim tylko myśli. Oznacz-że sam termin wyjazdu...

— Może dziś wieczorem, wuju?

— Jeszcze czego! Powiedz lepiej, jedźmy natych-

miast... Ależ drogi chłopcze, zapominasz że w moim wieku potrzeba się trochę przygotować do odbicia tak odległej podróży.

— Przebac mi, kochany wujaszku...

— No, no, nie gniewam się i prawdę mówiąc, sam także pragnę przyspi szyć to spotkanie. Ruszmy więc jutro z rana... Widzisz, chłopcze, dodał z uśmiechem, gdy się człowiek wybiera w drogę do ukochanej... powinien wyjeżdżać w dzień jasny, przy promieniach słońca a nie skradać się nocą, jak jaki złodziej lub kontrabandzista.

Tak rozmawiając, wysuszili butelkę do ostatniej kropli, a potem wujaszek odmłodzony z siostrzeńcem szczęśliwszym od króla, wyszli razem wiawszy się pod ręce, zostawiając Marjanę pakującą im rzeczy potrzebne do podróży.

A teraz, kochany czytelniku, sądzisz zapewne że będę opisywał tę podróż szczęśliwą— szczęśliwsza jeszcze przybycie i najszczęśliwszą chwilę powitania, starych przyjaciół i młodych kochanków?

— Bynajmniej! Takich rzeczy opisać dobrze nie można—dopowiedz je sam sobie, czytelniku...

Dodam już tylko, że nazajutrz po ślubie, młodej pary, Van Best widząc uszczęśliwionego Franciszka, wziął go na stronę i rzekł z uśmiechem:

— No, i cóż mój chłopcze? Czyliż ci nie mówilem, że to co Bóg uczynił, dobrze uczynił.”

k. 75; 8 mankom za karmienie dzieci rs. 10 k. 18. Razem 155 osobom udzielono rs. 189 k. 78.

(Budowa domów). W rozkazach do zarządu administracyjnego miasta Warszawy ogłoszone są pozwolenia udzielane przez magistrat na budowę nowych lub na restaurację starych domów. Rozkazy te są interesujące pod tym względem, że dają poznać ruch budowy domów w naszym mieście. Tak między innymi, z rozkazu z 24 stycznia (5 lutego) okazuje się, że na ulicy Leszno ma być wzniesiony dom o dwóch piętrach, w którym mieścić się będzie fabryka kaffi.

(Handel zbożem). Podług korespondencji z d. 13 (25) stycznia r. b. z Nowej-Aleksandrii (powiat nowoaleksandryjski, gubernja lubelska) do *Kur. Lub.*, drogi w skutek mrozów znakomicie się poprawiły, co wpłynęło bardzo korzystnie na dostawę zbożowej, przybywającej codziennie w znacznej ilości do spichrzów tamtejszych, w których w chwili obecnej znajduje się do 20 tysięcy korcy zboża; cyfra ta z każdym dniem się powiększa. Do czasu rozpoczęcia się żeglugi na Wiśle, spodziewane są tam jeszcze około 80 tysięcy korcy. A tak rok bieżący 1870, po kilku-letniej stagnacji handlu zbożowego, rokuje świetne powodzenie. Znaczna część mieszkańców tamtejszych, których byt oparty jest na handlu zbożowym, z niecierpliwością wygląda wiosny, mającej otworzyć jej obfite źródło zarobkowania. Wszystkie berlinki przepędzające tam zimą, na spław zboża, już są skontraktowane. Ceny zboża w tych czasach obniżyły się; obniżenie to przypisać należy znacznym na targi dostawom, przy sprzyjającej obecnie wolnej od zatrudnień gospodarskich porze, oraz licznych potrzebach, na zaspokojenie podatków skarbowych i t. p. Okowita w okolicach tamtejszych, w większych partjach, sprzedawana jest garniec po rsr. 1 kop. 25, szczegółowo zaś po rsr. 1 kop. 35 z opłatą akcyzy.

(Sprawa kryminalna). Jutro, we czwartek, w tutejszym sądzie kryminalnym rozpoznawana będzie publicznie rzadka w swoim rodzaju sprawa, po raz pierwszy w obecnych okolicznościach pod rozbiór przychodząca, o fałszowanie i puszczanie w obieg stępli wpisu sądowego, już raz użytych i anihilowanych. Czterech podsądnych staje przed krótką sądu karnego, za którymi wnoszą obrony patronowie: Piędzicki, Rosso, Kozarzewski i Marczewski. Wnioski prawne przedstawiać będzie prokurator Lutostański.

(Kurjerek). Mróz z nastaniem pierwszej kwadry nie zelżał; przeciwnie powiększył się do 20 stopni zimna, lecz kierunek wiatru skłaniający się ku północo-zachodowi pozwala wnosić że mróz już nie będzie się wzmagał, lecz przeciwnie znacznie słabnąć. Barometr ciągle trzyma się wysoko, na stałej pogodzie. Rozumie się że nie tylko w Warszawie, ale i na prowincji panują silne mrozy. Według wiadomości z powiatu radomskiego, włościanie, w skutku silnych mrozów, przez trzy dni z kolei nie wychodzili z domu; w niektórych miejscach było domowe marzło. Wielkie śniegi które przedtem spadły, ochroniły przynajmniej ozime zasiewy od następstw silnych mrozów.

— Nie mamy dzisiaj zapasu wiadomości pod tę zbieraną z codziennych faktów rubrykę... Nowego nie a mróz dokucza — ludzie, jedni bawią się swobodnie, drudzy myślą o zebraniu funduszków dla tych, którym głód i chłód dokucza, inni wreszcie, ani o siebie ani o drugich nie kłopotują się wiele.

— Zapowiedziana na jutro maskarada na ubogich w resursie obywatelskiej, jako wielce dystyngowana i modna, a prócz tego jeszcze opatrzona celem tak szlachetnym, zgromadzi niewątpliwie licznych gości. Pamiętajmy że w roku zaprzestłym, na takiejże samej zabawie, znajdowało się tyle osób, że miejscowa restauracja nie była w możności nakarmić ich później. — Niechże się przysposobi na jutro! — Podczas tej maskarady, orkiestra pp. Lewandowskiego i Kuhne, wykona celniejsze utwory muzyczne. Cena biletu wejścia rsr. 1. Biletów nabyć można w kancelarji towarzystwa do godziny 4-ej z południa, od 4-ej zaś w resursie obywatelskiej.

— Ubodzy bez schronienia ludzie, nie mogą się dość nabłogosławić urządzonych dla ich ogrzania, posilenia i noclegu przytułków po cyrkulach i ochronkach tutejszych. W samym magistracie rozczestowano onegdaj przeszło 1,000 szklanek herbaty z arakiem i 80 bochenków chleba, a w taniej kuchni na Dominikańskim, 520 szklanek. Ież to biedaków ocalono od głodu i zimna a może i od śmierci nawet!

— Pomimo że tak zwane „prelekcje” w sali dobroczynności, zawieszono czasowo, z powodu silnych mrozów, jednakże nie ustana jeszcze, dowiadujemy się bowiem, że wkrótce będzie tam miał odczyt p. Zgliński „O znaczeniu samodzielności w poezji” (Szekspir i Balladyna). Domysłamy się, że „Grabce” szekspirowskiego pokroju, będzie

służył pretekstem do połączenia, a raczej zestawienia z sobą, dwóch zarówno wielkich poetów.

— Ze warszawianie chętnie spieszą z pomocą istotnie nieszczęśliwym, dowodem tego gotowość z jaką obywatele i kupcy tutejsi, spieszą z ofiarą dla nowo otworzonych przytułków noclegowych dla niemających chleba i schronienia: tak, oprócz wczoraj wymienionych osób — notujemy dziś znowu, że stowarzyszenie spożywcze Merkury nadesłało 100 funtów mączki cukrowej do herbaty, a pani Kremky dwa garnce araku i dwa ruble, zaś zgromadzenie kupców, za pośrednictwem p. Hermana ofiarowało na tenże sam cel rs. 50. Oprócz tego, p. Alex. Kaszo-Siedlewski z dystylarni Schnajdra dał 21 butelek araku, a p. Mazur, właściciel składu obić, 3 ruble.

— Drzewo podrożało znacznie w ostatnich czasach — mróz nadał mu cenę cynamonu!

— Na balach i wieczorach w tegorocznym karnawale, w tualietach damskich przeważa kolor różowy — wiadomo że barwa ta jest symbolem miłości... dobrze to wróży matrymonjalnym intencjom na rok bieżący!

— Jeszcze jedna rozrywka przybędzie publiczności tutejszej — od przyszłej bowiem niedzieli rozpocznie się szereg widowisk teatru mechanicznego i obrazów optycznych. Zabawa ta głównie zainteresuje młodzieńcze pokolenie, choć i starszych rozrywać może.

— Z Petersburga donoszą, że próby opery Mo-niuszki „Halka” odbywają się tam nader pomyślnie pod kierunkiem samego kompozytora.

— W dziennikach włoskich: *Gazzetta di Milano*, *Secolo*, *Lombardo*, *Perseveranza*, *Corriere di Milano*, *Gazzettino Roza* i innych, napotykamy pochlebne artykuły o powodzeniu tutejszej śpiewaczki, pani Friderici-Jakowickiej, jakiego obecnie doznaje w Medjolanie w teatrze la Scala, w operze „Dinorah” (Pardon de Plöermel) Meyerbeera. Sprawozdawcy oddając pochwały tej artystce, jednozgodnie powtarzają, że w sławnej arji z cieniem (dell’Ombra), która była dla niej chrztem artystycznym, doznaje szczególnego przyjęcia. Gazeta *Rivista melodrammatica teatrale*, z dnia 31 stycznia r. b. opisując szczegóły wystawienia tej opery, między innymi powiada, że pani F. tryumfowała w swej roli, a tryumf jej był tem większy, że znaleźli się byli tacy, którzy utrzymywali, że nikt nie może śpiewać Dinory po sławnej pani Macsen, niepomnając na to, że jeżeli ona umiała sprawić wrażenie w teatrze Carcano lub w mieście Monza, nie byłaby go tak łatwo wywołała w teatrze la Scala. Pani F. śpiewała rolę Dinory znakomicie, a zadanie jej było tem trudniejsze, że po raz pierwszy występowała w Scali, przed którego ogromem drża nawet pierwszorzędne znakomitości wokalne. Z ostatnich pogłoszek o teatrze Scali, z gazety *Il Pongolo*, daty 31 stycznia r. b. dowiadujemy się, że pani Friderici zaangażowaną została do śpiewania drugiej opery w tym sezonie, t. j. do Roberta Diabla, w której wkrótce z panią Sass ma wystąpić.

— Znaleziony za rogatką Belwederską zmarznięty młody człowiek, o którym doniesieniem było w *Gazecie Politycznej* w dniu 24 stycznia r. b., jak się po sprawdzeniu okazało, był mieszkańcem gminy Mokotów, nazywał się Michał Mroczkowski.

— W dniu onegdajszym, w cyrkule Nowoświatkim, Piotr Cygański stróż domu Nr. 1560, w mieszkaniu swoim zagorzał i pomimo udzielonej mu pomocy lekarskiej, do życia przyprowadzonym być nie mógł.

— W koszarach arsenału, Dementi Petrow fajerwerkier, nagle zmarł.

— W cyrkule Nowoświatkim, Antonina Mulakowska, lat 67 wieku licząca wyrobnicą, w domu pod Nr. 2822 zamieszkała, nagle zmarła. W celu wyprowadzenia śledztwa, o wypadkach tych zawiadomiono kogo należy.

— W cyrkule Sobornym, zamieszkała w domu pod Nr. 1878, Józef Jezierski, żona jego Wiktorja i 18-letni syn Teofil, z powodu zawczesnego zatkania wypalonego pieca zagorzeli, w skutku jednak udzielonej im przez niższe stopnie policji, którzy o tem dowiedzieli się, spiesznej pomocy, przywróceniu do czucia i życia ich nie zagraża niebezpieczeństwo.

— O godzinie 2 1/2 po południu, przy ulicy Przejazd, w domu pod Nr. 651, zapaliła się ściana przytykająca do pieca. O godzinie 6 po południu, przy ulicy Czerniakowskiej, w domu pod Nr. 2178, zapaliła się również ściana, od przeprowadzonej przez takową rury żelaznej, a jednocześnie przy ulicy Ogrodowej, w piwnicy domu Nr. 876, przez nieostrożność 12-letniej służącej, zapaliły się w beczie niezagaszone węgle drzewne. We wszystkich tych miejscach, ogień natychmiast przez żołnierzy straży ogniowej ugaszonym został, bez szczególnych uszkodzeń w zabudowaniach.

* (Oświecenie). Latarnie gazowe miejskie, poczynając od dzisiaj, to jest 28 (9) do 31 stycznia (12 lute-

go) r. b. włącznie, powinny być zapalone o godzinie 5-ej minut 15 wieczorem, a gazowe o godzinie 6-ej z rana.

* *Kursa monet zagranicznych w Warszawie.*

Za talar wczoraj rs. 1 kop. 21	dziś rs. 1 kop. 21
Za frank „ „ „ 33 1/2	„ „ „ 33 1/2
Za złoty ref. „ „ „ 68	„ „ „ 68

NB. Wiadomość ta nie pochodzi z urzędowego źródła i może tylko służyć za wskazówkę.

* (Wiadomości dworskie). We wtorek, dnia 20 stycznia (1 lutego), baron Truchsess, akredytowany przy Dworze Cesarskim w charakterze posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego króla bawarskiego, miał zaszczyt przedstawiać się na posłuchaniu Najjaśniejszemu Panu i doręczyć Jego Cesarskiej Mości swe listy wierzytelne.

* (Nowa pożyczka ruska). Z Londynu piszą do *Köln. Ztg.*: „Nowa pożyczka ruska, zaciągana za pośrednictwem Rotszylda, ma tak wielkie powodzenie, jakim nie może poszczycić się żadna z pożyczek znegocjonowanych w ciągu kilku lat ostatnich. Już 28-go stycznia podpisy na tę pożyczkę przewyższały w trójnasób sumę żadaną na giełdzie tutejszej, i z pożyczką tą robione już są znaczne operacje, przynoszące po 2 1/4 do 2 3/4% zysku.

* (Brylant Sansi). Gazeta *Wiost* podała z *dziennika Liberté* wiadomość, że znakomity Sansi, brylant ogromnej wielkości, wystawiony jest na sprzedaż w Kalkucie. Obecnie pomieniona gazeta dodaje: Wiadomość ta nie zasługuje na wiarę, gdyż profesor Kwensztedt w swym kursie mineralogji powiada, że brylant Sansi jest teraz własnością Najjaśniejszego Pana; waży on 53 karatów, oszlifowany jest w kształcie róży i odznacza się pięknosciami wody. W r. 1830 spadkobiercy Napoleona sprzedali go cesarzowi Mikołajowi I za 800,000 franków. Przytaczamy tu ciekawe koleje, jakie przechodził ów brylant. Od Karola śmiałego dostał się on francuzkiemu hrabiemu Mikołajowi de-Sansi, który w roku 1589 znajdował się w Szwajcarii w kantonie Soloturnie dla werbowania żołnierzy. W tym samym czasie król francuzki Henryk III potrzebował zastawu dla pożyczania pieniędzy. Hrabia de-Sansi postanowił poświęcić kosztowny kamień, aby wybawić swego monarchę z krytycznego położenia, i przez najwierniejszego swego sługę posłał ten brylant królowi. W podróży z Szwajcarii do Paryża wierny sługa napadnięty został na gorze Jura przez zbójców. Nie widząc żadnego ratunku, połknął on brylant i zamordowany został przez zbójców, wściekłych z niepowodzenia. Tymczasem de Sansi, nie odbierając doniesienia od swego sługi i dowiedziawszy się o jego zaborstwie, przedsięwziął poszukiwanie. Trup nieszczęśliwego sługi był już pochowany, kiedy hrabia powziął ślad o miejscu, gdzie zaszło to morderstwo. Na żądanie de-Sansi odkopano nieboszczyka, zrobiono sekcję i znaleziono brylant w żołądku. Potem brylant, w zgonie Ludwika XIV, do którego tenże należał, gdzieś zaginął i ukazał się dopiero po upadku Napoleona.

Austria i ziemie słowiańskie

* (Kwestja reformy wyborczej). *Tagblatt* sądzi, że stosownie do woli wyrażonej przez cesarza Franciszka-Józefa, kwestja reformy prawa wyborczego nie przyjdzie pod rozprawę podczas obecnej sesji rady państwa.

* (Ministerstwo. — Sprawy czeskie. — Kwestja tyrolska). *Wieder*, 5 lutego. Mowa miana w izbie deputowanych przez p. Hasnera, nie doznała w ogóle w prasie przyjęcia zbyt pochlebnego. Same nawet takie pisma, które uchodzą za półurzędowe, nie wiedzą dobrze, co mają robić z przyrzeczeniami i obietnicami nowego prezesa ministrów, obawiają się bowiem nie dotrzymać swej wiary niezłomnej w niezmiennosc konstytucji; dla tego też powodu pisma pomienione poprzestają na frazesach powierzchownych, z których wyprowadzić można zarówno pochwałę jak i naganę dla nowego ministerstwa. O programie działalności rządu, gazety tutejsze rozprawiają jeszcze ciągle, z wielkiem ożywieniem, przyczem atoli wynurzają sprzeczne pomiędzy sobą zdania co do sposobu, w jaki rząd zamierza urzeczywistnić postawioną przez niego na widoku reformę wyborczą. Jawni i ukryci przeciwnicy ministerstwa występują już otwarcie z twierdzeniem, że wszystko, cokolwiek ogłoszonym jest w przedmiocie reformy wyborczej, nie jest niczem innym, jak tylko omamieniem, i że reformę wyborczą spotka ten sam los, jaki stał się w roku zeszłym udziałem rezolucji sejmu galicyjskiego, to jest, że rząd będzie zwlekać z tą kwestją, ażeby pozostawić ją nareszcie nierozstrzygniętą,

Neue freie Presse atoli, będąca uznanym organem gabinetu, zapewnia w swym numerze wieczornym, że ministerstwo zamierza wystąpić na serjo z kwestją reformy wyborczej, podług innych zaś źródeł półurzędowych, nowe prawo wyborcze jest już opracowywane w ministerstwie. Prawo to złożone zostanie w izbie deputowanych prawdopodobnie jednocześnie ze sprawozdaniem komisji w przedmiocie rezolucji sejmku galicyjskiego, trudno bowiem zrozumieć, jak kwestja galicyjska mogłaby być rozstrzygnięta bez jednoczesnej reformy wyborczej. Załatwienie jednego tylko z tych dwóch przedmiotów wyrównywałoby zaprowadzeniu nowej tymczasowości, która pociągnęłaby za sobą lada chwila nowe przesilenie — W Czechach nowy tryb postępowania władz daje się uczuwać w sposób znany oddawna: konfiskowanie gazet czeskich stało się znowu wydarzeniem prawie codziennym. Wczoraj los ten spotkał gazety *Pokrok* i *Politik*; co się tyczy tego ostatniego pisma, to powiadają, że powodem do skonfiskowania go nie były wcale rozumowania treści politycznej; gazeta *Politik* została skonfiskowana za to, że wykryła w długim artykule nadużycia w administracji wielkiego domu karnego w byłym klasztorze kartuzów pod miastem Jiczynem. Osoby, które miały sposobność do przeczytania tego numeru gazety *Politik*, wynurzają przekonanie, że artykuł pomieniony powinienby pociągnąć za sobą proces wielce ciekawy i pod niejednym względem nauuczający, albowiem podług wszelkiego prawdopodobieństwa, redakcja wykazała takie jedynie nadużycia, które jest w stanie dowieść za pomocą dokumentów. — W przedmiocie postępowania, jakiego chwyć się należy przeciw Tyrolowi, odbywają się codziennie długie narady pomiędzy ministrami, obecnym tu namiest. tego kraju koron. p. Lasser'em i marszałk. kraj. tyrolskim p. Grebmer'em. Środkiem najzgodniejszym z konstytucją i najstosowniejszym dla dowiedzenia się o tem, co tyrolczycy trzymają o wyjściu ich reprezentantów z rady państwa, byłoby rozwiązanie sejmu tyrolskiego i rozpisanie nowych wyborów; zdaje się atoli, że środek ten nie zbyt podoba się ministrom, albowiem nie ulega prawie wątpliwości, że dotychczasowa większość opozycyjna sejmu tyrolskiego odniosłaby znowu zwycięstwo przy wyborach ponownych. Toż samo miałyby także miejsce, gdyby chciano uciec się do niestosowanego jeszcze nigdzie, ostatecznego środka rozpisania wyborów bezpośrednich do rady państwa. Kwestja przeto tyrolska rozstrzygnięta zapewne zostanie dopiero jednocześnie z ogólną kwestją reformy wyborczej. W razie zaprowadzenia wyborów bezpośrednich, reprezentanci Tyrolu południowego, który nie jest dotąd reprezentowany ani w radzie państwa, ani też w sejmie inszpruckim, daliby się może nakłonić do wejścia do rady państwa, przez co zostałoby osiągnięte choć częściowe wynagrodzenie za klerykalnych tyrolczyków niemieckich, którzy nie wrócą już niezawodnie do Wiednia. (Nordd. A. Z.)

(Zdanie prasy o Syllabusie). W jaki sposób opinja publiczna w drugim po Francji wielkiem mocarstwie katolickim przyjmuje pretensje, podnoszone obecnie z taką siłą przez ultramontanizm, świadczą o tem dobitnie zdania obu najbardziej rozpowszechnionych organów prasy wiedeńskiej, mianowicie *Die Presse* i *Neue freie Presse* o pierwszej części syllabusa, sformułowanego pozytywnie. *Die Presse* nazywa ten dokument kłesłą solitera. *Neue freie Presse* zaś powiada w tym względzie: „Trudno jest w rzeczy samej powiedzieć, kto nie jest przeklinanym w tych dziwacznych przepisach kanonicznych. Od monarchy sankcjonującego prawo, przez które kościół katolicki czuje się być pod jakimkolwiek bądź względem obrażonym, aż do najuboższego włóścianina, który mówi o swym sąsiedzie protestanckim: „I ten pójdzie może także do nieba! — grom wyklęcia papieżkiego uderza na cały świat katolicki. Żaden człowiek nie jest już pewnym siebie w obec strasznych przekleństw, chyba że uwierzy w cały syllabus od początku do końca i przekonany będzie o jego zasadności. Ilu znajdzie się takich nieszczęśliwych, jest pytanie, od odpowiedzi na które zależy zdanie o naszym stuleciu. Statystyka urzędowa nie zwróciła jeszcze dotąd uwagi na to, ażeby obok wariatów, wykazywać także te godne pożałowania istoty, które są w stanie powodować się syllabusem w swym sposobie myślenia. W każdym atoli razie, liczba takich istot nie może być znaczną, i z wyłączeniem tych niewielu, wszyscy inni są wyklęci. Jak papież w średnich wiekach nakładali interdykta na całe miasto lub na cały kraj, tak Pius IX chce, ażeby interdykt dotknął całe życie ducha ludzkiego. A tymczasem owe przepisy kanoniczne, które w li-

czbie dwudziestu jednego, zamieniają skarbnicę miłości kościoła na tyleż przekleństw, stanowią jedynie początek nowego szematyzmu dogmatycznego; musimy przeto czekać na dalszy ich ciąg”.

Francja.

(Interpelacje). We Francji panuje w dalszym ciągu manja interpelacji. Rochefort, korzystając z tego, że nie został jeszcze aresztowany, postawił w sobotę interpelację bląhą, dla czego minister wojny nie zgodził się na wykup dwóch żołnierzy posłanych do Algierji za udział w agitacji demokratycznej. Co się tyczy kwestji rozbrojenia, która ma stać się także przedmiotem interpelacji, pismo *Revue militaire française*, będące jak się zdaje dobrze poinformowanym, powiada w swym numerze z 1-go lutego, że minister wojny myśli na serjo nad zredukowaniem składu armji, lecz że właściwe rozbrojenie jest niemożliwe z powodu teraźniejszych stosunków europejskich. (Nordd. A. Z.)

Hiszpanja.

(Karliści) w Hiszpanji czynią obecnie wszelkie usiłowania dla wyjścia z postawy pokojowej, której od pewnego czasu trzymali się z roztropnością, i która przy ostatnich wyborach zjednała im zapewne powodzenie. Dzienniki tego stronnictwa każą przewidywać na wiosnę nowe powstanie karlistów. Donoszą one nawet, że generał Cabrera zapowie manifestem stanowczą chwilę powstania. Jeżeli rząd rejenta pozwoli się zaskoczyć, chyba sobie samemu będzie musiał przypisać winę. (La Fr.)

(Kwestja wyspy Kuby). Ponieważ podług zapewnień ze źródeł hiszpańskich, powstanie na wyspie Kubie zostało już prawie całkiem przytłumione, przeto kwestja przyszłego stosunku wyspy powinna być uważana właściwie jako załatwiona. Pomimo to uważają w Madrycie za niezbędne zaprzeczyć, jakoby w ostatnich czasach prowadzone były znowu ze Stanami Zjednoczonymi układy w przedmiocie sprzedaży tej wyspy na rzecz tychże Stanów. W izbie reprezentantów w Waszyngtonie podniesiono znowu kwestję uznania powstańców na wyspie Kubie, postanowiono bowiem odesłać tę kwestję do komisji do spraw zagranicznych, z nadmienieniem, że zastanowić się wypada, czy są jeszcze powody, któreby mogły powstrzymać Stany Zjednoczone od uznania rzeczypospolitej Kuby za stronę wojującą. Żądanie to wymotywowane jest oświadczeniem, że ludność powstańcza wyspy Kuby prowadzi od piętnastu już miesięcy wojnę rzeczywistą z Hiszpanją dla wywalczenia swej niepodległości, że zaprowadziła ona u siebie rząd faktyczny i utrzymała takowy dotąd i że zajęła swemi wojskami znaczną część wyspy. Okazuje się ztąd, że twierdzenia te pozostają w zupełnej sprzeczności z zapewnieniami hiszpańskimi. Zdanie co do zasadności jednej lub drugiej z tych wersji, jest na teraz niemożliwe; poprzestać przeto należy na stwierdzeniu, że obie te wersje trzymają się jeszcze. (Nordd. A. Z.)

Anglja.

(Kwestja irlandzka). Dziennik angielski *Echo* donosi, że bil dotyczący kwestji agraryjnej w Irlandji, został z dnia 4-go lutego ułożony na radzie ministrów. Bil ten zapewniać ma bezpieczeństwo, jeżeli nie trwało dzierżawom. Zastwierdza on dzierżawcom prawa na podobieństwo zwyczajów przyjętych w Ulster i przekazuje sądowi rozstrzyganie kwestji opłaty dzierżawy. (La Fr.)

Ameryka.

(Kwestja paragwajska). Przybył do Waszyngtonu starszy syn prezydenta Paragwaju, Emiliano Lopez, prawdopodobnie dla upraszania o pośrednictwo Stanów Zjednoczonych na korzyść swego ojca. Powiadają, że młody ten człowiek doznał przyjęcia sympatycznego ze strony prezydenta Granta i jego ministrów, co wprawdzie nie znaczy jeszcze, ażeby Stany Zjednoczone chciały się dać nakłonić do kroków faktycznych na korzyść Paragwaju. Wśród przeciwników Paragwaju, przybycie p. Emiliano Lopez'a do Waszyngtonu wywołało tak wielką niechęć, że poseł argentyński opisał z całym składem swego poselstwa wieczór u sekretarza stanu, p. Hamiltona Fish'a, dla tego, że na wieczór ten przybył syn dyktatora paragwajskiego. (Nordd. A. Z.)

Kanał Suezki.

Na początku roku 1859, Ferdynand Lesseps w towarzystwie inżynierów, głównego dyrektora i przedsiębiorcy robot uścił się na brzeg morski w to miejsce, gdzie podług planu wypadło założyć ostatnie północne miasto kanału — Port-Said, i 13 (25) kwietnia tegoż roku osobiście zarządził rozpoczęcie robót. Pierwszego roku zajęto się urządzeniem mieszkań

dla robotników. Główne siedziby robotników założone były w Port-Saidzie, Ras-el-Eichu, Kantarze, El-Ferdanie, El-Giera, Gebel-Mariamie, Tusumie. Później urządzono także siedziby w Izmaile, Serapeumie, Kabret-el-Eszuchu, w Kwarantannie i Suezie. W głównych osadach kompanja pobudowała własnym kosztem kościoły grecko-wschodni i katolicki oraz meczet, i opłacała utrzymywanie kosztów tych kościołów; prócz tego założyła szpital i piekarnię. W Port-Saidzie zbudowano latarnię morską i trzy maszyny do dystylowania morskiej wody. Roboty koło przekopania kanału morskiego rozpoczęto dopiero w roku 1860, przy pomocy wynajętych robotników; krajowi robotnicy używani byli wyłącznie do robót budowy kanału słodkiej wody. Rząd egipski dopiero na początku 1862 r. dostarczył kompanji 20,000 krajowych robotników, przyrzeczonych podług umowy. Naprzód wszelkie usiłowania zwrócone były do połączenia morza Śródziemnego z jeziorem Timzach, aby mieć komunikację z srodkową częścią przesmyku. Z początku przekopano w tym miejscu wązki kanał, odpowiedni rozmiarom kanału słodkiej wody. Na jeziorach Menzaleh i Bałah wielką przeszkodą do skutecznego wykonania robót był rzadki muł zalewający przekopy; a przy El-Gisra potrzeba było wybierać ogromne masy piasku dla osiągnięcia równowagi wody. Upał był nieznośny a wodę do picia potrzeba było sprowadzać z daleka. 1,800 wielbłądów używano ciągle do wożenia wody z kanału rzeczno i pobliskich odnóg Nilu. Nareszcie katarakta El-Gisra była przekopana niżej powierzchni wody, a 6 (18) listopada 1862 r. odbyło się uroczyste otwarcie w obec licznej zgromadzenia osób, pierwszego oddziału kanału od morza Śródziemnego do jeziora Timrach. Jednocześnie dwie liczne partje robotników pracowały koło przekopania katarakt Serapeumskiej i Szalufskiej, a trzecia partja zajęta była kopaniem koło El-Gisra. W roku 1864 nowy wice-król Izmael-pasza cofnął wysyłanie krajowych robotników, i roboty musiały ustać na czas niejaki. Kompanja zawarła kontrakty z przedsiębiorcami, którzy podjęli się ukończyć kanał z pomocą machin i robotników wynajmowanych w Egipcie i w Europie. Pp. Dusseau bracia podjęli się urządzić tamę dla Port-Saidu; p. Cavré podjął się ukończyć przekop El-Gisra, a pp. Borel i Lavalle — przekopanie reszty kanału. Wszyscy ci przedsiębiorcy trafnie i energicznie prowadzeniem, wielce przyczynili się do pomyslnego ukończenia dzieła. Jeden z nich, p. Borel, zmarł na dni kilka przed otwarciem kanału. O rozmiarach robót ziemnych można sądzić z tego, że kompanja musiała wybrać ziemi około 83,000,000 metrów kub. (metr w przybliżeniu równa się $3\frac{3}{10}$ stopy); z tej liczby 8,000,000 metrów kubicznych przypada na kanał słodkiej wody, a około 75,000,000 metrów kub. — na morski. W czasie ustania dostawy robotników krajowych, t. j. w roku 1864, kanał słodkiej wody był już ukończony; a na morskim kanale w tymże czasie zdołano wybrać około 9,000,000 metrów kub. Do budowy tamy w Port-Saidzie pp. Dusseau użyli kamieni sztucznych wyrobionych na miejscu z wapna hydraulicznego i piasku, spojonych cementem hydraulicznym. Każdy kamień miał objętości 10 metrów kubicznych, a ważył 20,000 kilogramów (kilogram $2\frac{1}{10}$ funta). Do dwóch tam Port-Saidu, użyto 25,000 takich kamieni. P. Lauré do przekopania katarakty El-Gisra używał maszyny własnego wynalazku, zwanej ekskawatorem. Jest to czerpaczka ustawiona na lokomobili zamiast statku; kubły jej działają w ziemi i pod wodą; w ostatnim razie machina parowa stoi na brzegu. Ekskawator może wybierać około 300 metrów kub. dziennie. Pp. Borel i Lavalle używali ogromnych czerpaczek, których siła równała się sile 105 koni, i które wybierały około 3,000 metrów kub. dziennie. Są to największe maszyny do czerpania jakich dotąd używano. Wybierana ziemia wywożona była trzema sposobami: 1) w miejscach gdzie grunt był mało wyniosły lub niski w stosunku do powierzchni wody, wybierana ziemia wrzucaną była do długiego żłobu, który staczano na groble; 2) jeżeli wyniosłość gruntu była większa od 3, a mniejszą od 14 metrów, składano ziemię do wielkich skrzyn, które podnoszono za pomocą windy, poruszanej na szynach; 3) w portach, jeziorach i sadzawkach napełnionych wodą, wybierany muł kładziono na statki z zakrytymi po bokach otworami, w rodzaju klap. Statki te odwoziły muł do takich miejsc portu, jeziora lub sadzawki, gdzie nieprzeszkadzał żegludze, i tam przez otwarte klapy spuszczano go na dno. Na południowej stronie jezior gorzkich, z powodu kamienistego gruntu, wypadło robić przekop w ziemi, częstokroć zapomocą min. Wykopaną ziemię ładowano na wagony, które zapomocą lo-

